

Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program pro školní družinu
a školní klub

Obsah

1. Charakteristika, umístění, vybavení, podmínky práce, popis materiálních podmínek, popis personálních podmínek.....	3
2. Výchovně vzdělávací cíle školního vzdělávacího programu pro školní družinu.....	3
3. Výchovně vzdělávací strategie uplatňované ve školní družině.....	4
4. Formy vzdělávání	7
5. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	8
6. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělání	8
7. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví.....	8
8. Obsah a časový plán zájmového vzdělávání	9

1. Charakteristika, umístění, vybavení, podmínky práce, popis materiálních podmínek, popis personálních podmínek

Školní družina je součástí základní školy. Má dvě oddělení. Školní družina 1 pro 1. a 2. třídu s maximálním počtem účastníků 30 žáků. Školní družinu 2 pro 3., 4. a 5. třídu s max. počtem účastníků 30 žáků. Školní klub s maximálním počtem účastníků 22 žáků, je určen pro druhý stupeň, navštěvovat ho mohou i žáci nižších ročníků. Školní družina a školní klub je základem řízení výchovy mimo vyučování pro žáky, kteří odevzdali řádně vyplněný zápisní lístek. Náplň práce ve školní družině není volným pokračováním vyučování ani ho nijak nenahrazuje. Hlavním úkolem a cílem se stává zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a relaxace dětí. Plní vzdělávací cíle, rozvíjí specifické nadání dětí, důležité osobní a sociální kompetence. Je důležitý výchovný partner rodiny a školy, má velkou roli v prevenci negativních sociálních jevů. Prostřednictvím různých nabízených činností jsou žáci vedeni k uvědomělé organizaci svého volného času.

Pro svoji činnost má školní družina vyhrazeny dvě místnosti v přízemí školy, jsou vybaveny odpovídajícím nábytkem, pomůckami, stolními hrami, příruční knihovnou, časopisy, využívá také knihovnu školy. Pro hry v odpoledních hodinách využívá podle rozvrhu školní tělocvičnu. Při pobytu venku ŠD využívá školní hřiště a venkovní učebnu, které jsou v areálu školy. Školní klub má pro svoji činnost vyhrazenou učebnu informatiky a jazykové učebny. Jsou vybaveny odpovídajícím nábytkem, počítačovou technikou.

Veškerý materiál a pomůcky potřebné pro práci s dětmi jsou zajišťovány v dostatečném množství a jsou průběžně dle potřeby doplňovány.

Ve školní družině a školním klubu pracuje odpovídající počet vychovatelů. Všichni mají odpovídající pedagogické vzdělání. Vybranými aktivitami dokážou u účastníků činnosti vzbuzovat zájem o činnost. Uplatňují svou kreativitu, postoje a přístup, vlastní dovednosti a to v kontinuitě s programem ŠD, ŠK a školy. Spolupracují s třídními učiteli, rodiči a veřejností. Jsou iniciátorem a průvodcem při činnostech, které motivují, navozují, přímo nebo nepřímo řídí.

Další sebevzdělávání vychovatelek je zaměřeno na samostudium odborné literatury, sledování nových trendů v oblasti zájmového vzdělávání. Účasti na akreditovaných kurzech a dalším vzdělávání pedagogů.

2. Výchovně vzdělávací cíle školního vzdělávacího programu pro školní družinu

Zájmové vzdělávání ve školní družině naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem. Jde zejména o rozvoj žáka, jeho učení a poznání, osvojování základních hodnot, na nichž je založena naše společnost, získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí. Pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod, úmluva o právech dítěte, každý má práva, ale i povinnosti. Utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národní, kulturní, jazykové a náboženské skupině. Pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů. Poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic. Získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a ochraně zdraví. Základní cíle vzdělávání jsou doplněny ještě o cíle specifické pro školní družinu: vychovávat k účelnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času. Školní družina umožňuje také odpočinkové činnosti (aktivní a klidové). Zájmové vzdělávání má obohacovat denní program žáka, zajistit odborné pedagogické vedení při odpočinkových i zájmových činnostech a na základě místních podmínek maximálně podporovat jeho individuální rozvoj. Ve školní družině se může žák pod přímým či

nepřímým pedagogickým vedením přirozeným dětským způsobem projevovat, zaměstnávat se a věnovat zábavě. Naše pedagogické působení bude uvědoměle a průběžně sledovat stanovené cíle při všech činnostech. Z výše citovaných formulací cílů budeme také posilovat schopnosti, které žáci mají získávat. Školní družina nemá stanovené standardy, kterými musí žáky vybavit, proto budeme schopnosti, znalosti a návyky (kterými je vybavuje základní škola) přiměřeně svým možnostem posilovat, rozvíjet a rozšiřovat.

Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny:

1. schopnosti učení se
2. schopnosti řešení problémů
3. komunikativní schopnosti
4. sociální a interpersonální schopnosti
5. občanské schopnosti

3. Výchovně vzdělávací strategie uplatňované ve školní družině

Smyslem uplatňování výchovně vzdělávacích strategií je vytvořit u dětí takové klíčové kompetence, které jsou nutné pro další rozvoj dětí a jejich dobré zapojení do společnosti, pro posilování sebevědomí, pro rozvíjení tvořivosti, pro vzájemnou komunikaci dětí mezi sebou. Při formulování výchovně vzdělávacích strategií pro školní družinu vycházíme z výchovně vzdělávacích strategií pro školní vzdělávání, ale s důrazem na odpočinkové a zájmové aktivity dětí.

Klíčové kompetence v základním vzdělávání

Kompetence k učení

učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky, hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

Kompetence k řešení problémů

všímá si dění i problémů a tyto jsou mu motivací k řešení dalších problémů a situací, řešení situací užívá logických, matematických i empirických postupů, chápe, že vyhýbání se problémů nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení. Započaté činnosti dokončuje.

Kompetence komunikativní

ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Komunikace je kultivovaná.

Kompetence sociální a interpersonální

samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

Kompetence občanské

učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské).

Kompetence k trávení volného času

orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku na využití volného času.

Výchovné činnosti se zaměřují na tyto základní oblasti

Výchova ke zdravému životnímu stylu

Posilování komunikačních schopností

Odpovědnost za své chování

Ovládání negativních citových reakcí

Poznání sebe samého a uplatnění ve skupině

Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

Formování životních postojů

Výchova ke zdravému životnímu stylu

výchova k odpovědnosti za svou osobu

výchova k odpovědnosti za své zdraví

výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim

dodržování osobní hygieny

posilování tělesné zdatnosti

rozvíjení tělesné stránky osobnosti, citové vazby

Posilování komunikačních dovedností

kultivace slovního i mimoslovního projevu

rozvíjení slovní zásoby, schopnost vyjádřit se

schopnost naslouchat

Odpovědnost za své chování

řešení různých situací

pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností, postojů

důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality

posilování schopnosti hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

Ovládání negativních citových reakcí

vypořádat se se stresem

řešení životních situací

vyrovnávat se s nedostatky a neúspěchy

Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině

kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí

posilování pozitivního myšlení

objektivní hodnocení činnosti každého žáka

vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny

temperament, postoje a hodnoty

Nacházení nových vazeb a souvztažnosti mezi již získanými poznatky z vyučování

možnost vzájemného doplňování školního vyučování a výchovně-vzdělávací práce ŠD

tohoto cíle dosahovat specifickými, od školního vyučování výrazně odlišnými prostředky

přinášet nové podněty, obohacovat poznatky

Formování životních postojů

vytváření společensky žádoucích hodnot

vytváření základů právního vědomí

úcta, porozumění, tolerance

schopnost a ochota pomoci

vytvoření vlastního sebevědomí

posilování schopnosti nepodléhat negativním vlivům

prevence sociálně patologických jevů (drogy, alkohol, kouření, delikvence, šikanování, vandalismus, násilné chování, rasismus)

podobnost a odlišnost lidí, rozdíly v prožívání, myšlení, jednání

4. Formy vzdělávání

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost. Ve středisku se touto formou realizuje zejména činnost zájmových útvarů s přihlášenými účastníky, v klubu pravidelná činnost přihlášených účastníků dle jeho programu, v družině každodenní činnost žáků přihlášených k pravidelné denní docházce, popřípadě zájmové útvary zřizované družinou.

Závazné formy pro dosažení cílů výchovně vzdělávací práce ve školní družině jsou:

pravidelná činnost - představuje organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru

příležitostné akce – akce pro obě oddělení družin (karneval, Velikonoční dílnička, Dětský den)

spontánní aktivity - každodenní klidové činnosti po obědě, při pobytu venku (po organizované části)

odpočinkové činnosti - nejen klidové činnosti (poslechové činnosti, individuální hry, klid po obědě), ale i aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování

příprava na vyučování - didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, jimiž upevňujeme a rozšiřujeme poznatky získané žáky ve školním vyučování

Základním prostředkem zájmového vzdělávání v družině je HRA,

kteřá přináší kladné emoce, navozuje nové zážitky a využívá prvky zážitkové (= výchovy zážitkem, prožitkem)

napomáhá rozvoji nejrůznějších složek osobnosti (samostatnost, zodpovědnost, tvořivost, rozhodnost, schopnost týmové práce, taktické myšlení, vyrovnání se s porážkou)

přivádí žáka k lepšímu poznání sebe samého, utajených schopností, buduje psychickou odolnost, sebevědomí, sebedůvěru

žák poznává lépe vlastní osobnost a své místo ve skupině

Základní strategií zájmového vzdělávání volnočasových aktivit je respektování požadavků pedagogiky volného času:

dobrovolnost všech činností - užití vhodné motivace pro vzbuzení zájmu a zapojení všech žáků

pedagogické ovlivňování volného času - nabídkou různorodé činnosti ovlivnit náplň volného času

zajímavost a zájmovost - nabídka pestré, dostatečně atraktivní, nápadité činnosti, využívání jiných námětů a postupů než žáci znají z MŠ nebo ze školy

aktivita - podílení se na tvorbě týdenních plánů, přípravě činnosti, společném hodnocení

citlivost a citovost - všechny činnosti by měly přinášet kladné emoce nejen ze samotné práce a následné pochvaly, ale i z překonávání překážek a objevování nových věcí

prostor k seberealizaci - vrcholným produktem činnosti je radost žáka (objevuje sám sebe a vytváří si žádoucí sociální kontakty)

5. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Zájmové vzdělávání může nabízet významný prostor pro začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jedná se o žáky, kteří mají speciální vzdělávací potřeby diagnostikovány školským poradenským zařízením.

Respektujeme individualitu každého žáka, vytváříme prostředí pro jeho všestranný rozvoj. Na podmínkách pro žáky se SVP budeme spolupracovat s přihlédnutím k jejich handicapu s rodiči a školou. Dle stupně a charakteru jejich postižení bude umožňováno začleňování do volnočasových aktivit, brán ohled při výběru činností, vhodná motivace, hodnocení. Žákům věnujeme zvýšenou průběžnou pozornost.

6. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělání

Činnost školní družiny je určena přednostně pro žáky prvního stupně základní školy. Činnost školního klubu je určena pro žáky druhého stupně. Předávání informací rodičům, přihlašování a odhlašování žáků do ŠD a ŠK zajišťují vychovatelé příslušného oddělení. V rámci stanovených pravidel bude v daném termínu stržen poplatek za školní družinu a školní klub z online pokladny. Odchod žáků z družiny se řídí požadavky rodičů, vymezenými na zápisním lístku. Aktuální změna nebo nepřítomnost je doložena písemnou formou. O ukončení vzdělávání v ŠD a ŠK smí požádat písemnou formou zákonný zástupce dítěte. Pobyt žáku a vzájemné předávání jsou organizačně zajištěny. Školní družina a školní klub nezodpovídá za bezpečnost žáků v případě jeho samovolného odchodu bez písemného sdělení rodičů nebo vědomí vychovatele. Školní družina a školní klub se řídí Vnitřním řádem ŠD a ŠK.

7. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny: - vhodná struktura činností v družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem a skladbou zaměstnání - vhodný stravovací a pitný režim - zdravé stravování zajištěno ve školní jídelně, nápoje si žáci přinášejí vlastní, zároveň je zajištěn pitný režim v družině - zdravé prostředí užívaných prostorů družiny - platné normy splňuje osvětlení, vytápění, zajištění větrání, zastínění žaluziemi, rozměry sedacího a pracovního nábytku, denní úklid. Ochrana žáků před úrazy - před činnostmi venku i v učebně jsou žáci poučeni o bezpečnosti, o možných rizicích, stálý dohled nad žáky po celou dobu pobytu v družině - dostupnost prostředků první pomoci - plně vybavená lékárnička je v obou kabinetech družiny. Psychosociální podmínky: - klidné prostředí a příznivé sociální klima, ve kterém se žáci cítí uvolněně a bezpečně - empatie, otevřenost, spolupráce a vzájemná pomoc - respekt (ze strany vychovatelek) k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmů dětí, sledování všestranného prospěchu žáka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti - věková přiměřenost činností a motivující hodnocení - respekt k individualitě žáka, především kladné hodnocení - na každém žákovi se najde vlastnost, schopnost, za kterou může být pochválen, užívat více pochval, povzbuzení - ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy: prevence šikany - stmelování kolektivu žáků v oddělení, složeného ze žáků více ročníků, utváření kamarádských vztahů, začleňování žáků s malým sebevědomím, méně obratných, z jiných etnik do

společenství třídy, nekompromisní řešení nevhodného chování vůči ostatním (vulgární mluva, posmívání, fyzické napadání apod.)

8. Obsah a časový plán zájmového vzdělávání

Školní družina společně se školou zajišťuje komplexní působení na žáky. Umožňuje zajímavě a užitečně trávit volný čas v době před i po vyučování.

Poskytuje žákům dostatek prostoru pro odpočinek po vyučování. Učí je i aktivně trávit volný čas, udržovat jak fyzické, tak duševní zdraví. Pomáhá žákům uplatnit nejen své zájmy, ale i potřeby.

Navazuje na Školní vzdělávací program a vychází z něj. Při tvorbě ŠVP se nejvíce inspirovala kapitolou Člověk a jeho svět, která je stanovena pro první stupeň ZŠ.

Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme – poznání nejbližšího okolí, život v rodině, ve škole, ve společnosti, vycházky do okolí, orientace v terénu, návštěva významných míst v regionu a seznamování s lidovými zvyky. Besedy o našem městě a okolí. Dopravní výchova – bezpečnost na cestě do školy a na vycházkách. Povídáme si o domech, bytech, ve kterých bydlíme. Kreslíme svůj dům. (Kompetence občanské).

Lidé kolem nás – osvojení vhodného chování a vystupování, slušná mluva a základy společenského chování na různých místech a daných situacích besedy a scénky. Předcházení šikaně. Vztahy v rodině, mezi dětmi, ve škole Pravidla slušného chování, lidská práva a povinnosti. Besedujeme o Svátku matek (2. květnová neděle) – co všechno dělají naše maminky pro své děti, pro rodinu, naše pomoc při domácích pracích. Povídáme si o kamarádství. Věnujeme se, sebeobslužné práci- ukládáme oblečení a aktovky na místo, udržujeme své oblečení a místo v čistotě. Vyhlašujeme boj vulgarizmům. (Kompetence k řešení problému, komunikativní, sociální).

Lidé a čas – budování správného režimu dne a jeho dodržování, učit děti s časem nakládat a vážit si ho, využití volnočasových plánů, rozvrhů. Připomínáme si regionální pověsti a báje. Zjišťujeme, čemu říkáme aktivní odpočinek, jak správně využívat volný čas. Využíváme hry, při nichž si cvičíme paměť, pozornost, postřeh, soustředěnost a tvořivé myšlení. (Kompetence k trávení volného času).

Rozmanitosti přírody – pozorování rozmanitostí a proměnlivostí živé a neživé přírody, vycházky a pobyty v přírodě, studování encyklopedií, výstavky přírodnin, poznatky z cest, péče o pokojové rostliny. Environmentální výchova, ochrana přírody. Pozorujeme přírodu na vycházkách, na školní zahradě, stromy, ptáky, zvířata, hmyz. Určujeme nejznámější stromy podle tvaru listů či plodu. Určujeme zeleninu, tvary ovoce, vůně koření. Hrajeme hry zaměřené na zvířata či rostliny – pexesa, puzzle, pracujeme s encyklopedií, atlasem. Třídíme odpad, aktivní účast na projektech. Výtvarné práce na toto téma. (Kompetence k učení).

Člověk a jeho zdraví – poznání sebe sama, poučení o zdraví, nemoci, prevenci, osobní hygieně, předcházení úrazů, umění ošetřit drobná poranění. Besedy k první pomoci, vycházky do přírody, posilování se sportovními aktivitami, dodržování pitného režimu. Aktivní využití volného času pohybem a to hlavně na zdravém vzduchu. Soutěže, pohybové hry, relaxační činnosti, sportovní hry. Rozhovory a besedy o zdravém stylu a zdravé výživě. Ujasňujeme si hygienické zásady při kašli, kýchání, použití WC, stolování atd. Besedujeme o zdravých a méně zdravých potravinách. Seznamujeme se s projektem "Zdravá škola". (Kompetence komunikativní, občanské, sociální a interpersonální).